

הקדמה: עולם השבועות ומיניהן (ג)

שבועת הפקדון

מהי שבועת הפקדון, דין המחויב בה

ויקרא ה:כא-כו
שבועות לו ע"ב, המשנה עד "הרי זה חייב"
רמב"ם הל' שבועות א:ח-ט; ופרק ז הל' א [הל' ה]

אזהרתה

ויקרא יט:יא-יב
ב"ק קה ע"ב, "דקתני סיפא ... לא תשקרו"
ספר המצות לרמב"ם מצות לא תעשה רמט
דרך מצותיך (לבעל המשנה למלך) עמ' יד¹, "וראיתי עוד להר"ם ... והדבר צריך תלמוד"
שטמ"ק שם בד"ה ותנא תונא (בשם גאון), "ובדין דהוה ליה ... לא תשקרו"
ביאור על ספר המצות לרס"ג (הרב פערלא) לאוין ל"ת מה, "ויש לתמוה לכאורה ... אלא דברי גאון ז"ל"

מלקות במזיד

שבועות לו ע"ב, "רב אחא ... הא והא עבדינא" (לו ע"א)
[ריטב"א שבועות לו ע"א ד"ה או דלמא; תוספות ד"ה זר (בעיקר, "וי"ל דשוגג ... שגזל הקדש")]
רמבם שבועות ז:ח [ולחם משנה שם]
ספר החינוך מצוה רכו; מנחת חינוך (שם), אות ב

לגבי שבועת העדות (ומדוע לא הועלתה השאלה בגמרא)
רש"י לו ע"א ד"ה הזיד; תוס' (שם) ד"ה הזיד
[ר"י מגאש לו ע"ב, "ואם תשאל ... לענין שבועת הפקדון"]

חיוב הנשבע משום שבועת ביטוי

שבועות מט ע"ב, "היכן שורי ... לרב צריכא"; רמב"ם הל' שבועות פרק ז הלכות ב, ג, טז
תוס' שם ד"ה וחייבין

¹ דרך מצותיך (לבעל המשנה למלך) עמ' יד

המלוא סי' רמ"א אבל כאן הזהיר בכופר בממון שיש בידו וכמבואר. וראיתי עוד להר"ם בסי'
רמ"ט שכחב הזהירו מהשבע על כפירת ממון האוטל עליו והוא אומר ולא תשקרו איש בעמיתו
ע"כ. והסמ"ג הביא ג"כ אזהרה זו בסי' רמ"א:
ואיבא לעיוני טובא דאזהרה זו למה דח"ל מדכתיב לא תשבעו בשמי. והמנדיל התימם
הוא מ"ש בת"כ וביאו הר"ם והסמ"ג לא תשקרו מח"ל לפי שנאמר ונשבע על בך
עונש שמענו אזהרה מנין ח"ל ולא תשקרו ע"כ. דמשמע דלא מלאו מקום לאזהרה כי אם
מהכא ות"ל מלא תשבעו. ועלה על דעתי לומר דאזכירין ולא תשקרו משום דהעיקר אללנו
דכמושב מפני אחרים אינו חייב משום שבועת ביטוי כי אם בעונה אחריו אמן וכמו שבאר
זה הר"ם ברפ"כ מה' שבועות. אך בשבועת הפקדון חייב במושב מפני אחרים אף שלא
ענה אחריו אמן וכמ"ס הר"ם ברפ"ז מה' שבועות וא"כ לא שמענו אזהרה לזו כי אם מדכתיב
ולא תשקרו. ומה שסיים הר"ם במנין המלוא וכחב שמי שנשבע לשקר על כפירת ממון
עובר בכ' לאוין משום לא תשבעו בשמי ומשום לא תשקרו הוא דוקא בעונה אמן שאז עובר
משום שמיס' אבל אם לא ענה אמן אינו עובר כי אם משום לא תשקרו. ואפשר ג"כ לומר
שכיון שהשמיטנו הכחוב באומרנו ולא תשקרו שכפירתו אחר שהשביעו הכובע היא בעניינן אמן
מתחייב ג"כ משום לא תשבעו ומ"מ בין הכי ובין הכי מתחייב שפיר דאזכירין קרא דולא
תשקרו. אך הדבר הקשה אללי הוא דגבי שבועת העדות נמי קי"ל דאם השביעם הכובע אף
שלא ענו אחריו אמן חייבים וכמ"ס הר"ם ברפ"ט מהלכות שבועות ולא מלינו אזהרה מיוחדת
לזה. וחולי דגמר לה מג"ש דתחטא תהטא משבועת הפקדון. אך ראיתי לסמ"ג בסי' רמ"א
שכחב שבועת העדות אזהרה בכלל לא תשבעו בשמי לשקר ולא ידעתי למה נשחנה שבועת
הפקדון שלא ככללה אזהרה בלא תשבעו ושבועת העדות ככללה אזהרה והדבר צריך תלמוד: